

LAKIALOITE 66/2013 vp

Laki henkilötietolain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi henkilötietolain (523/1999) 28 §:n 2 momenttia siten, että rekisterinpitäjällä olisi pyydettyessä velvollisuus antaa puhelintallenteen kopio rekisteröidylle.

Aloite liittyy yrittäjiin kohdistuvan harhaanjohtavan markkinoinnin torjumiseen. Usein harhaanjohtavaa puhelinmarkkinointia harjoittava myyjä väittää yrittäjän sitoutuneen puhelimesta

sopimukseen ja vaatii sen perusteella yrittäjän mielestä perusteettoman laskun maksamista. Samalla myyjä ilmoittaa, että puhelinkeskustelu on tallennettu ja että tallenteelta käy ilmi yrittäjän sitoutuminen sopimukseen. Myyjä ei kuitenkaan suostu toimittamaan tallennetta sitä pyytävälle yrittäjälle, jolloin yrittäjä ei voi tarkastaa keskustelun sisältöä ja myyjän väitettä sopimuksen syntymisestä.

PERUSTELUT

Pk-yrityksiin kohdistuva vilpillinen ja harhaanjohtava markkinointi on ongelma sekä Suomessa että muissa Euroopan unionin jäsenmaissa. Harhaanjohtavan puhelinmarkkinoinnin ja sitä seuraavien perintätoimien tarkoituksena on houkutella tai pakottaa yrittäjät epäasiallisin keinoin sitoutumaan ei-toivottuun sopimukseen ja maksamaan myyjälle palvelusta tai tuotteesta, jota yrittäjä ei ole puhelimesta tilannut. Harhaanjohtavaa markkinointia pyritään usein tehostamaan uhkaamalla yrittäjää maksuhäiriömerkinnällä.

Suomen Yrittäjien vuonna 2010 tekemän yksinyrittäjäkyselyn mukaan noin 80 prosenttia vastanneista oli joutunut häiritsevän tai harhaanjohtavan markkinoinnin kohteeksi vuoden aikana. Helsingin seudun kauppakamarin samana

vuonna toteutettu selvitys osoittaa, että yrityksen maineeseen, toimintaan ja kilpailukykyyn kohdistuvista rikoksista yritykset ovat eniten kokeneet huijauslaskutusta tai sen yrityksiä (54 % vastanneista).

Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan tällä hallituskaudella "puututaan vilpilliseen ja harhaanjohtavaan toimintaan elinkeinoelämässä ja arvioidaan lainsäädännön muutostarpeet".

Myös Euroopan komissio on ollut huolissaan erityisesti yksin- ja mikroyrityksiin kohdistuvasta laajamittaisesta harhaanjohtavasta markkinoinnista, jonka seurauksena yksittäistä yritystä koskevan vahingon arvioidaan olevan 1 000—5 000 euroa vuodessa. Ilmiön on kohdannut jopa kolme neljäsosaa Euroopan 23 miljoonasta pk-

yri-tyksestä. Komissio on marraskuussa 2012 antamassaan tiedonannossa painottanut, että yri-

tyksiä tulee suojata huijauksilta tarpeen vaatiessa tiukentamalla säännöksiä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Puhelinnauhoitteet ovat henkilötietolain mukaan yrittäjän tai yrityksen henkilökuntaan kuuluvan työntekijän henkilötietoja yritystoiminnan muodosta riippumatta. Tietosuojavaltuutetun kannanoton mukaan henkilötietojen tarkastusoikeus koskee myös kahden yrityksen välisiä puhelinkeskusteluja ja yrittäjällä on oikeus tarkastaa tallenteiden sisältö esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa osapuolilla on erimielisyyttä keskustelun sisällöstä.

Voimassa olevan henkilötietolain 26 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän on varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua rekisteröityihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti. Hyvin usein tarkastusoikeutta käyttävälle yrittäjälle esitetään, että puhelinnauhoite olisi mahdollista kuunnella vain määrättyssä paikassa ennalta määrättyinä ajankohtana. Käytännössä puhelunauhoitteen sisällön tarkastaminen on vaikeaa, jos tarkastus esitetään suoritettavaksi hyvin kaukana yrityksen sijaintipaikasta.

Kirjallista tietojen antamista on puolestaan tulkittu siten, että esimerkiksi äänitallenteesta toimitetaan yrittäjälle kirjallinen transskripti ts. keskustelu "puretaan" rekisterinpitäjän toimesta tallenteelta paperille. Yrittäjä ei voi tällöin kuitenkaan varmistua siitä, että transskripti vastaa käytyä keskustelua.

Tarkastusoikeuden toteuttaminen ei siten ole puhelutallenteiden osalta selkeä ja tehokas, sillä laki ei nimenomaisesti edellytä rekisterinpitäjää toimittamaan tallennetta kuultavaksi, vaikka re-

kisteröity sitä pyytäisikin. On kummankin osapuolen etu, että mahdollisimman aikaisessa vaiheessa selvitetään, onko puhelinkeskustelun yhteydessä syntynyt sopimus vai ei. Tämä onnistuu helpoiten niin, että yrittäjällä on pyynnöstään oikeus saada myyjän tallentaman puhelinkeskustelun kopio itselleen.

Tämän vuoksi henkilötietolain 28 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että jos henkilötietolain 26 §:ssä tarkoitetut tiedot on tallennettu puhelutallenteelle (ts. jos puhelu on nauhoitettu), rekisteröidylle on annettava pyydettyä tallenteen kopio. Muutos saattaisi henkilötietolain paremmin nykykehitystä vastaavaksi. Tietoihin olisi luonnollisesti edelleen mahdollista tutustua rekisterinpitäjän luona tai pyytää tiedot kirjallisesti.

Tiedot voitaisiin toimittaa esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona, mikä todennäköisesti olisi sekä rekisterinpitäjän että rekisteröidyn kannalta yksinkertaisinta. Tiedot olisi toimitettava ymmärrettävässä muodossa eli sellaisessa tiedostomuodossa, joka olisi toistettavissa tietokoneella ilman hankaluutta (esim. mp3).

Huomattava on, että muutos ei merkitsisi markkinointipuhelun tallentamispakkoa, vaan tallenteen kopion antamisvelvollisuutta niissä tapauksissa, joissa puhelu on tallennettu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

henkilötietolain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietolain (523/1999) 28 §:n 2 momentti seuraavasti:

28 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen

Rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä varattava rekisteröidylle tilaisuus tutustua 26 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettyä kirjallisesti taikka, jos tiedot ovat puhelutallenteella, annettava pyydettyä tallenteen kopio. Tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa. Jos rekisterinpitäjä kieltäytyy antamasta tietoja, hänen on annettava tästä

kirjallinen todistus. Todistuksessa on mainittava myös ne syyt, joiden vuoksi tarkastusoikeus on evätty. Tarkastusoikeuden epäämisen veroisena pidetään sitä, että rekisterinpitäjä ei ole kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle. Rekisteröity voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2014.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2013

Jukka Kopra /kok
Pauli Kiuru /kok
Harri Jaskari /kok
Kalle Jokinen /kok
Eero Lehti /kok
Arto Satonen /kok
Outi Mäkelä /kok
Heikki Autto /kok
Raija Vahasalo /kok
Sofia Vikman /kok
Anu Urpalainen /kok
Merja Kuusisto /sd
Jukka Kärnä /sd
Lenita Toivakka /kok
Janne Sankelo /kok
Sanna Lauslahti /kok
Sampsa Kataja /kok
Sinuhe Wallinheimo /kok
Timo Heinonen /kok
Suna Kymäläinen /sd

Eila Tiainen /vas
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Hanna Tainio /sd
Markku Eestilä /kok
Anna Kontula /vas
Esko Kurvinen /kok
Ari Jalonen /ps
Kimmo Sasi /kok
Pia Kauma /kok
Markku Mäntymaa /kok
Lasse Männistö /kok
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Jaana Pelkonen /kok
Kari Tolvanen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Kimmo Kivelä /ps
Jari Lindström /ps
Johanna Karimäki /vihr
Petteri Orpo /kok
Eero Suutari /kok

Mikko Alatalo /kesk
Ben Zyskiewicz /kok
Reijo Tossavainen /ps
Mirja Vehkaperä /kesk
Sanni Grahn-Laasonen /kok
Osmo Kokko /ps
Kari Rajamäki /sd
Jari Myllykoski /vas
Reijo Hongisto /ps
Ilkka Kantola /sd
Tapani Tölli /kesk
Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /vihr
Maarit Feldt-Ranta /sd
Raimo Piirainen /sd
Ari Torniainen /kesk
Oras Tynkkynen /vihr
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Thomas Blomqvist /r
Pentti Kettunen /ps
Pauliina Viitamies /sd
Päivi Lipponen /sd
Anne-Mari Virolainen /kok
Peter Östman /kd
Satu Haapanen /vihr
Ilkka Kanerva /kok
Mikael Jungner /sd
Tom Packalén /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Kaj Turunen /ps
Maria Tolppanen /ps

Sari Sarkomaa /kok
Tapani Mäkinen /kok
Mika Kari /sd
Ville Vähämäki /ps
Simo Rundgren /kesk
Antti Lindtman /sd
Pertti Hemmilä /kok
Arja Juvonen /ps
Lasse Hautala /kesk
Martti Mölsä /ps
Antti Kaikkonen /kesk
Teuvo Hakkarainen /ps
Markus Mustajärvi /vr
Seppo Kääriäinen /kesk
Johannes Koskinen /sd
Jussi Halla-aho /ps
Johanna Jurva /ps
Mika Lintilä /kesk
Markku Rossi /kesk
Pertti Salolainen /kok
Lars Erik Gästgivers /r
Juho Eerola /ps
Kristiina Salonen /sd
Katja Taimela /sd
Elsi Katainen /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Tarja Filatov /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
James Hirvisaari /m11
Ritva Elomaa /ps
Olli Immonen /ps